

نمره دویم — صفر المظفر ۱۳۰۰

این روزنامهٔ شریفه ماهی یک نمره بطبع میرسد — قیمت نسخهٔ یکقران سالیانه یک تومان و دو هزار دینار

نواب مستطاب اشرف ارفع اعظم والا سلطان مسعود میرزا ظل السلطان حکمران اصفهان و یزد و فارس و عراق و بروجرد و عربستان و لرستان و کرمانشهان و کردستان و غیره

نواب مستطاب معظم روز پنجم شهر صفر المظفر سال هزار و دویست و شصت و شش متولد شدند و در سنه هزار و دویست و هفتاد و هفت بلقب یمین الدوله ملقب گردیدند در هزار و دویست و هشتاد و شش در اوان حکمرانی فارس این لقب جلیل مبدل و ملقب بظل السلطان گشتند اکنون که سال هزار و سیصد میباشد حکمرانی ایالات و ولایات اصفهان و یزد و فارس عراق و بروجرد و عربستان و لرستان و کرمانشهان و کردستان و گلپایگان و خوانسار و توابع بشخص شاخص ایشان اختصاص دارد و کلیه امتیازات بزرگ این دولت جاوید شوکت علیه را دارا میباشند ادام الله تعالی شوکته و اجلاله

جناب آقا

جناب میرزا یوسف ابن مرحوم میرزا حسن مستوفی الممالک اباً عن جد از خدمتگذاران خاص این دولت جاوید اختصاص بوده و میباشند و منصب مستوفی الممالکی این دولت جاوید مدت علیه در حقیقت صد سال است که مخصوص خانوادهٔ ایشانست و در سلک وزرای عظام احدی محترم تر از ایشان نبوده و نیست هر چه امتیازات در این دولت قوی شوکت علیه برای رجال معظم و ارکان مفخم بوده یا جدیداً وضع شده از تمثال بیمثال همایون و نشانهای بزرگ از قبیل قدس و غیره همه را بالاستحقاق دارا گردیده وجود ایشان برای دولت مغتنم و قدر و مقامات عالیهٔ ایشان معلوم است از سال هزار و دویست و نود و چهار وزارت اول دولت علیه بکفالت و کاردانی جناب معظم واگذار گردید اگرچه رتبهٔ ایشان همیشه دارای انتظام و مرتب بوده و میباشند دو سال قبل محض اظهار مرحمت و پاس حقوق خدمات لایقهٔ جناب آقا منصب مستوفی الممالکی را بمیرزا حسن ولد ایشان مفوض فرمودند چه شأن و مرتبت ایشان این اوان بالاتر و والاتر از این رتبه و شئونات است در هر حال جناب معظم متقلد خدمات جلیلهٔ این دولت ابد آیت بوده و هستند و اکنون نیز وزارت داخله و ریاست دربار وزرا مخصوص شخص جلیل محترم ایشانست و بر طبق مقاصد سنیهٔ مقدسهٔ شاهنشاهی دوایر راجعه بخود را اداره مینمایند

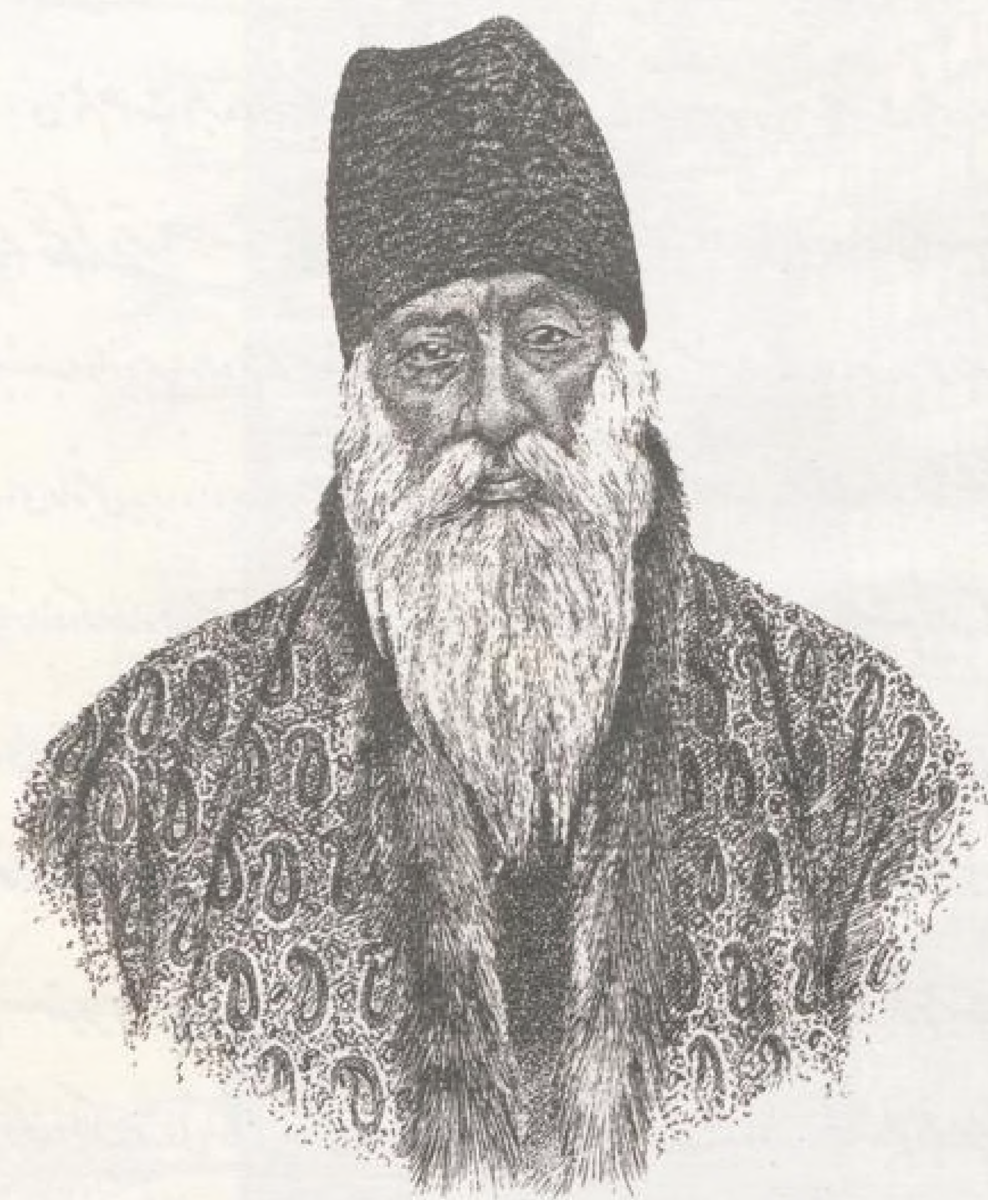
بسمه تبارک و تعالی

چون منظور و مقصود عمدهٔ دوایر روزنامجات و ادارهٔ وزارت انطباعات اینست که مطالعه کنندگان روزنامه‌ها باقسام فواید نایل و هرگونه بهره مندی از ملاحظهٔ آن اوراق شریفه حاصل نمایند و یکی از فواید عظیمه مطالعهٔ سفرنامه‌های مبارکه همایونیست که بقلم معجز رقم شاهنشاهی نگاشته شده و حاوی مطالب مهمهٔ جغرافیائی و بعضی دقایق تاریخی و نکات دیگر است که بهترین اسلوبی ترقیم یافته بنابراین استدراک این فیض و افاضت ما فوائد و منافع این روزنامهٔ شریفه را بنگارش روزنامهٔ سفر خیر اثر شاهنشاهی بنمارستاق در سنهٔ ماضیه هزار و دویست و نود و نه تکمیل مینمائیم و سیاق آن نگارش اعلی از قرار ذیل است

روزنامهٔ سفر خیریت اثر شاهنشاهی دام ملکه و سلطانه بنمارستاق

روز سه شنبه دهم شهر شعبان المعظم هزار و دویست و نود و نه یونت ئیل در عمارت اندرونی در صاحبقرانیهٔ شمیران بعزم ییلاقات لار و نمارستاق و غیره رفتیم هوا گرم است امسال نوعی گرما زیاد است تا بعد چه شود طهران که خیلی گرم است حالا دهم سرطان است گندم و جو شمیرانات اول درو است الحمد لله از هر جهة ارزانی و فراوانیست مردم آسوده اند خلاصه رفتیم بیرون دیوانخانه که هنوز ناتمام است و کار میکنند انشاءالله امسال تمام خواهد شد

نایب السلطنه مشیرالدوله نصیرالملک و بعضی از صاحب منصبان و غیره حاضر بودند بعد سوار کالسکه شده راندیم همین راه اجودان باشی و سلیمان خان صاحب اختیار رسیدند قدری فرمایشات شد راندیم بالاتر از اراج سوار اسب شدم سیف الملک دویست نفر از سواره جدید ابواب جمعی خودش را که تا هزار سوار باید بشوند آورده بود در صحرا ایستاده بودند از سان گذشتند سوارها یک دسته پسر محمد خان نهاوندی بود بسیار خوب سواری بودند دسته دیگر خمسه و شاهسون و دوبرن

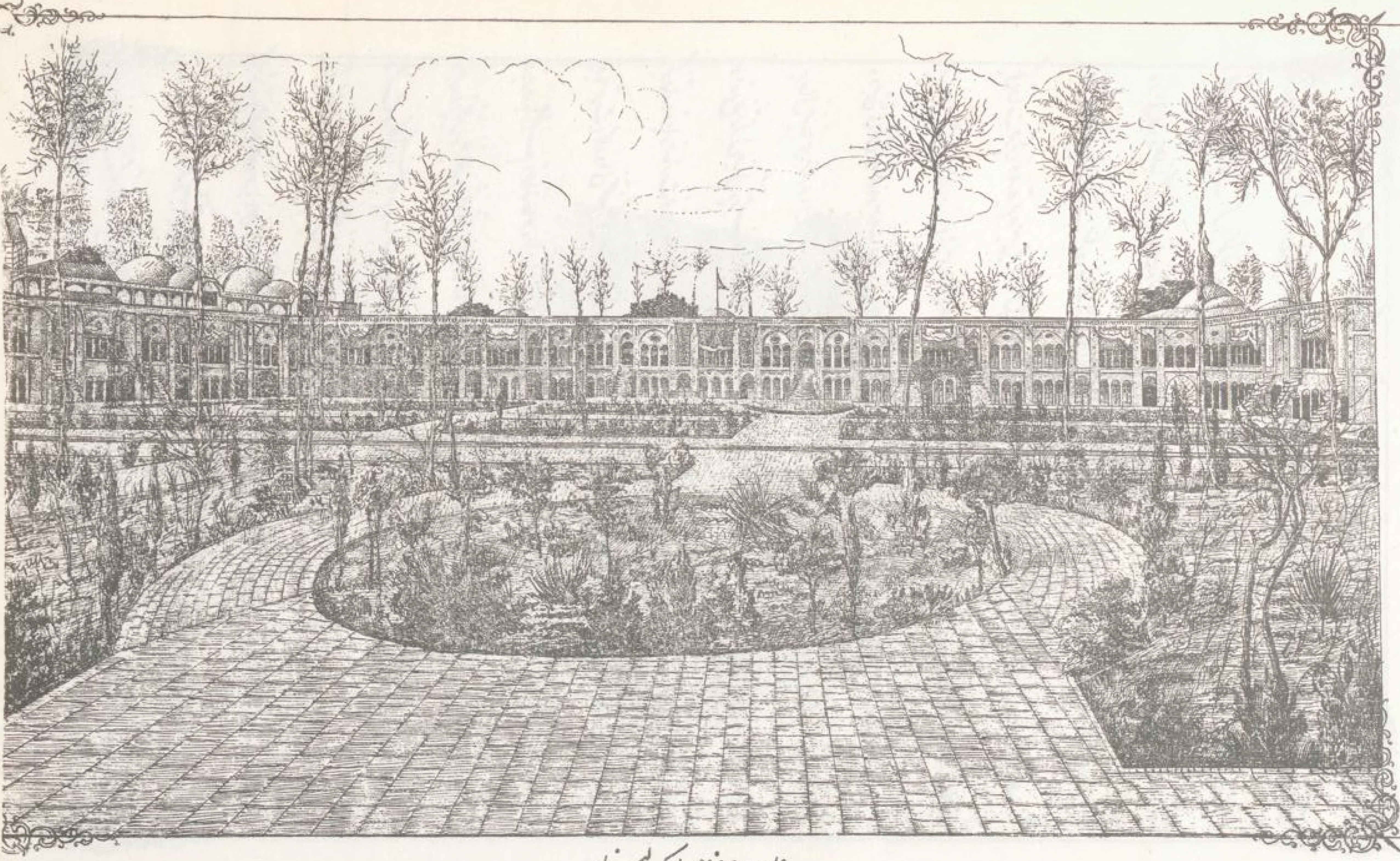

باز هم نایب السلطنه و سلیمان خان صاحب اختیار و غیره و غیره فرمایشات کردیم بعد رفتیم نهار را در دره کوه تل هزار خوردیم اجودان مخصوص و سیف الملک و عمید الملک که باید بشهر معاودت کنند رفته بودند بعد از نهار مشغول کاغذ خوانی و احکام نوشتن و غیره شده بعد عصری راندیم بالای کوه سوهانک برای منزل که چشمه چنار گلندوک است هوا خیلی گرم بود بطوریکه آدم خیلی صدمه میخورد محمد تقی خان میرآخور و نایب ناظر و جعفر قلیخان و اکبر خان و امین حضرت و ناظم خلوت و میرزا محمد و غیره در رکاب بودند رفتیم بکلاه فرنگی باغ کنار رودخانه بسیار خوب درخت کاری و جنگل سازی و غیره شده است این باغ و عمارت را جناب الامیر امین السلطان ساخته است

و اطراف باغ را جنگل و بیشه ساخته است که چند سال دیگر جنگل انبوه خواهد شد این باغ و درود خانه را امین السلطان آقا حیدر برادر آقا محمد تقی مرحوم سپرده
و او هم مواظبت است بعد که آفتاب بیفت سوار شده راندیم برای منزل دوم در باغ عضدالملک و زنبیلدار باشی که تازه از عقب رسیده بحضور آمدند خلاصه
رفتیم تا نیم ساعت از شب رفته وارد منزل که جای بیشه و چشمه چنار است وارد شدیم هوای شب بد بود امین السلطان و ایلخانی و صنیع الدوله و حکیم
طولوزان و ملک الاطبا و شیخ الاطبا. این سفر در رکاب هستند میرزا ملکم خان ناظم الدوله که چندی در طهران بود این روزها از راه رشت بفرنگستان مراجعت کرد
روز چهارشنبه یازدهم صبح سوار شده رفتیم بچشمه بیدی و در چمن نهار خورده تا عصر آنجا بودیم کاغذ و نوشتجات ملاحظه کرده بشهر فرستادیم صنیع الدوله
نایب ناظر زنبیلدار باشی ناظم خلوت وغیره بودند یک آلافاخته روی هوا خیلی خوب زدم حسینخان امین حضرت وغیره هم بودند هوا گرم بود عصری
بمنزل مراجعت کردیم حکیم بکر و میرزا نصرالله و مسیو هینه دندان ساز آمده بودند شجاع السلطنه با قراول فوج بهادران تبریز در رکاب است شب خیلی گرم
بود خوابم نبرد روز پنجشنبه دوازدهم باید برویم افجه صبح برخاسته سوار شدیم ما از راه دره کند رفتیم میرشکار را با چند نفر عمله فرستاده بودیم اهرا هر طور هست
بسازند بعضی از جاهای راه خیلی بد بوده اما بعد از ساختن اسب خوب میرفت رفتیم از راه کند تا رسیدیم بکند پائین بعد رفتیم کند بالا ده بالا آبادتر و
بهتر است رفتیم بالاتر از ده که از راه دره و آبشار برویم راه بدی داشت میرشکار دیده شد پیاده شدیم سایرین هم پیاده شدند دیدیم هرچه بالاتر برویم
بدتر خت و سنگستان است رفتیم بالای بلندی پیاده شدیم آفتاب گردان زدند نهار خوردیم عضدالملک و زنبیلدار باشی و مهدیقلیخان میرآخور و
جعفرقلیخان و حسینخان وغیره بودند دو ساعت و نیم بغروب مانده سوار شده رفتیم رو بافجه راه خوبی نبود همه جا هم سواره رفتیم بده هنزک حاصل زیادی
دارد همه سبز و خرم هنوز جو اینجاها سبز است درختها امسال بیش خوب است ده کند هم بسیار حاصل خیز و سبز و خرم است محمد حسینخان قاجار
معروف بقزل ایاغ در کند املاک موروثی از مال پدری دارد خلاصه یکساعت و نیم بغروب مانده وارد افجه شدیم افجه هم بسیار گرم است بخصوص
امروز شب را بیرون شام خوردیم صنیع الدوله بود روزنامه میخواند اوضاع مصر این روزها خیلی مغشوش است روز جمعه سیزدهم برخاستیم برای
لار صبح زود سوار شدیم امین السلطان و سایرین هم بودند راندیم از کوه سر بالا در کیا چال محقق و محمد حسین میرزای پیشخدمت بحضور رسیدند شاهزاده
ناخوش بود و صنیع الدوله و زنبیلدار باشی همراه بودند سر گردنه نهار افتادیم انوشیروان میرزای ضیاءالدوله در سر گردنه بحضور رسید سایرین
که امروز بحضور رسیدند عبدالقادرخان شجاع الملک محمد میرزا برادر تیمور میرزا آقا مسیح آقا شکور ابراهیمخان غلامحسینخان مهدیخان بودند بعد از نهار
از کوه سرازیر شده راندیم برای منزل که چشمه قلقلی است شش ساعت بغروب مانده وارد منزل شدیم محقق تاریخ خواند هوای اینجا خوب است

تمه در مزره آتیه محمدحسن

این روزنامه شریفه ماهی یک نمره بطبع میرسد
قیمت نسخه تکفران سالیانه یک تومان و دو هزار دینار

عمارت حرمخانه مبارکه جدید البناء

عمارات حرمخانه مبارکه دار الخلافه باهره مسکن خدام حرم جلالت عبارت از بیوتات عتیقه و ابنیه قدیمه بود که از چهار پادشاه مانده چنانکه بعضی
از آنها را کریمخان وکیل در اوان اقامت طهران بنا نهاده و برخی را بفرمان حضرت شاه شهید سعید آقا محمد شاه و چند باب را بامر خاقان مغفور
فتحعلی شاه و چند باب دیگر را بحکم شهریار مبرور ماضی محمد شاه انار الله برهانهم ساخته بودند و این بیوتات خیلی متعدد و در کمال عظمت اما مستعد هدم
و خرابی بود و مطلقا محل اطمینان و طرف اعتماد نمیتوانست شد و نمیتوانستند در آن مساکن آسوده و بخیال راحت زیست نمایند چه مرور دهور موجب سستی و
فتور و انهدام مبانی عمارات میگردد خاصه در خاک طهران که چندان قوتی ندارد و گذشته از این دو قنات بسیار معتبر از زیر عمارات مزبوره میگذرد
یکی قنات مهرگرد که از قدیم در همین مجری و محل جاری بوده دیگر قنات ناصری که در اوایل جلوس ابد مانوس اعلیحضرت شاهنشاهی خلد الله ملکه
احداث شده و الی الآن زیاده از سی سال است که داخل عمارات حرمخانه مزبوره میشود و مسلم است که عبور دو قنات معتبر از زیر عمارت موجب خرابی
و وهن مبانی آن میگردد هر چند آن مبانی را نهایت استحکام باشد و آن مجاری را بخوبی و درستی ساخته باشند و مواظبت از آن کنند و بهمین جهت
هر سال تقریباً سی هزار تومان خرج تعمیر و مرمت این عمارات میشد و اگر امسال هم بمرمت و تعمیر میپرداختند هفتاد هشتاد هزار تومان مخارج داشت
و از رفع تزلزل خیال و پرهیز از بعضی مخاطرات نمیشد در این صورت صواب آن بود که یکباره بتجدید این عمارت پردازند تا هر سال دیوان بهمان
گرفتار و دچار خسارت فوق العاده مرمت و زحمت خطر و خرابی نباشد و از آنجا که این کار شغلی نهایت بزرگ و شاغل و مهمی خطیر و عظیم بود و باید
بمباشرت و کاردانی شخصی کافی صورت انجام یابد که بعضی مناسبات از بابت وجوه و تسلط و اسباب و غیره داشته باشد جناب امین السلطان
وزیر دربار اعظم و خزانه عامره را برای استکمال این قصد و نیت اختیار و انتخاب فرمودند و از اول سفر خیر اثر ییلاق همایونی شروع بعمل نموده
و هر روز پنجهزار نفر عمله و بنا و نجار و حجار و نقاش مشغول کار بودند و شب و روز کار میکردند تا در ظرف هفت ماه این کار بزرگ و بنای با رفعت
و عظمت در کمال استحکام و متانت بید کفایت جناب امین السلطان و بمعماری حاجی ابوالحسن معمارباشی زیور اتمام و آرایش تکمیل حاصل نمود
و فی الحقیقه کاری صعب و مشکل بود و جز جناب معزی الیه اگر کسی اقدام و مباشرت میکرد میتوان گفت بدرستی از عهده بر نمی آمد چه از وقتی
که شروع بخرابی نمودند با وجود اسباب و لوازم خارجه که کاملاً آماده و مهیا شده و مال و بارکش کرایه که در کار داشتند تا مدتی روزی
هزار راس و نفر قاطر و شتر دیوانی حمل خاک و آوار از داخله عمارت بخارج مینمودند نیز جناب امین السلطان بوجهی سایر اسباب و مصالح و
لوازمات و ادوات و کارگر و ارباب صنایع متعلقه باین بنا را با وجود رعایت مراسم انصاف و حسن سلوک و راستی و درستی که شیوه مخصوص ایشانست

فراهم نموده که جز شخص ایشان کسی را دارای این خبرت و بصیرت و نظم عمل نظیر نداریم و در حقیقت جای کمال تعجب است که این همه ابنیه قدیمه را در
ظرف ششماه بالمره خراب کنند و مصالح و خاک و خاشاک آن را بیرون برند و از نو یک عمارت خیلی عظیمی بطرح تازه بسازند که روی هم رفته دارای

جناب امین السلطان

هزاران مسکن باشد و همه با سنگ و آجر و گچ ساخته شود پس اینکار از عجایب کارهای این عصر است استحکام این بنا بدرجه ایست که البته صد سال
دیگر تعمیر لازم ندارد و این حیاط وسیع خیلی بزرگ و با صفاست جدولها باغچه‌ها حوضها خیابانهای متعدد در این حیاط بزرگ و حیاطهای دیگر طرح شده
و از ابنیه قدیمه تنها بنائی که باقی مانده و بنائی قدیمی و محکم و عالیست تالاریست مشهور بتالار طنبی که در سال هزار و دویست و نوزده بامر خاقان

خلد آشیان فتحعلی شاه طاب ثراه ساخته شده و اشکال و تصاویر کارکاهها و جنگهای همان شاهنشاه در آن تالار نقش و مرتسم بود آن تالار را بجهة یادگار نگاه داشته و جزو این عمارات کرده اند خلاصه چون این بنای رفیع عالی با وضعی ممتاز و امتیازی کامل تمامی و تکمیل یافت قبل از آنکه مسکون شود و احدی از خادمان حرم جلالت در آن سکنی گیرد لازم دانستیم که صورت آنرا در روزنامه شریفه شرف نقش و مصور سازیم این بنائی که در این روزنامه دیده میشود چنان تصویر شده که بطرف مغرب عمارت نظر میکند و از دو سمت شمال و جنوب هم قدری نموده شده تا طرف مشرق و بقیه طرف جنوب و شمال که از نظر مستور است بجهة وضع نقاشی است که ممکن نیست یک بنائی باین وسعت و عظمت را نقاش چنان بسازد که جمیع جهات و اطراف آن مشهود باشد و اگر کلیه بنا را بخواهند از قرار ذیل است

سطح زمینی که عمارت شامل آنست چهل و پنجهزار ذرع مربع میباشد که بیست هزار آن ساخت و بناست و بیست و پنجهزار فضای حیاط طول عمارت بزرگ اندرونی صد و بیست ذرع و عرض صد ذرع فضای حیاط من حیث المجموع دوازده هزار ذرع پنج باب تالار بزرگ در طرف طول و قعشده چهار تالار در طرف عرض هشت رخت شوی خانه و نه حمام و پانزده خلوت مسکون دارد که هر یک عمارت معتبریست اطاق مسکون عمارت غیر از راه رو و راه پله تحتانی و فوقانی عمارت از پانصد باب است بالجمله بعد از آنکه جناب امین السلطان طوری که باید و شاید و در خور انجام چنین خدمتی بزرگ و عمده باشد مورد الطاف و مراحم خاصه خسروانه گردیدند و شرایط آسایش و سکونت این عمارت عالی و بنای باشکوه موجود و آماده گردید در روز هفتم شهر ربیع الاول خدام حرم جلالت باین سرای بهجت انتما داخل گردیده هر یک در اماکن و مساکن مقرره خود سکنی گرفتند

جناب امین السلطان

جناب امین السلطان وزیر دربار اعظم و خزانه عامره از ابتدای تقلد خدمات آستان همایون و مراقبت در مهام جلیله دولت روز افزون طرف وثوق و اعتماد کامل خاطر خطیر اعلیحضرت شاهنشاهی عز نصره بوده و در سال هزار و دویست و هشتاد و شش بلقب جلیل امین السلطانی ملقب گردیدند و الی الآن که وزیر دربار اعظم و خزانه عامره میباشند روز بروز بر مشاغل و مناصب و مدارج ترقیات ایشان افزوده شده و همواره خاطر الهام ذخایر مقدس را بوجه اکمل از مساعی و مجاهدات خود خرسند ساخته و عمده امتیازات این دولت و شوکت علیه را حاصل و دریافت نموده اند

محمد حسن